

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць

ВИПУСК 11

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Рівне - 2003

4

УДК 811.161.2

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших ВНЗ. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань граматики і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного
редактора **Шевчук Степан Іванович**, кандидат філологічних наук, професор,
директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного

університету

Члени редакційної колегії:

1. **Бойко В.Г.**, доктор філологічних наук, професор кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
2. **Вихованець І.Р.**, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії і граматики української мови Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Галич О.А.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української літератури Луганського державного педагогічного університету.
5. **Голомб Л.Г.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Ужгородського державного університету.
6. **Гуйванюк Н.В.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
7. **Давидюк В.Ф.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
8. **Денисюк І.О.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
9. **Дунаєвська Л.Ф.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
10. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Донецького національного університету.
11. **Зелінська Л.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Іваницька Н.Л.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
13. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
14. **Поліщук Я.О.**, доктор філологічних наук, доцент, зав. кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
15. **Радишевський Р.П.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
16. **Турган О.Д.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького державного університету.
17. **Удалов В.Л.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету (м.Луцьк).
18. **Чирков О.С.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри теорії літератури Житомирського державного педагогічного інституту ім. І.Я.Франка.

Упорядники: *Якимчук О.І., Кузьмич О.О.*

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №2 від 26 вересня 2003 р.).

*За точність і грамотність публікацій відповідають автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.*

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остафова, 31, кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

УДК 81'367.7

Наталія Щербачук

АДВЕРБІАЛЬНІ СИНТАКСЕМИ В СЕМАНТИЧНО УСКЛАДНЕНОМУ ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Сучасне мовознавство, увібравши здобутки традиційної науки стосовно вивчення форми речення, намагається глибше дослідити, а відтак і створити типологію простого речення з урахуванням змістових особливостей його компонентів.

Досягненням функціонального синтаксису є розмежування аспектів дослідження в структурі простого речення (формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного, комунікативного). У зв'язку з цим ми дещо по-іншому трактуємо природу простої неелементарної конструкції, оскільки реальне речення не завжди реалізується за схемою елементарної структури, а часто містить у собі компоненти, не зумовлені валентністю предиката.

Відомо, що синтаксичні зв'язки між словами в реченні можуть бути глибокими та міцними або ж, навпаки, поверхневими та слабкими. Перші відомості про неоднакову роль членів поширеного речення знаходимо в працях О.М.Пешковського, Ф.І.Буслаєва, О.О.Шахматова, В.В.Виноградова, Є.В.Кротевича, І.І.Мещанінова. При аналізі речення вони звернули увагу на те, що в конструкціях існують певні форми, які пояснюють не окреме слово, а цілу панівну "граматичну єдність". Розвинувши надбання своїх попередників про функціонування вільних словоформ у ролі членів речення, що відносяться до речення в цілому, Н.Ю.Шведова в середині 60-х років минулого століття розробила теорію про детермінантні члени речення (детермінуючий об'єкт та детермінуюча обставина). Саме вона ввела в лінгвістичний ужиток термін "детермінант". Проте дослідниця характеризує ці компоненти з боку конструктивно-синтаксичного (формально-граматичного).

Останнім часом з'явилися спеціальні роботи, присвячені розробці вказаної проблеми, у яких автори звертають увагу на змістовий бік. Це дослідження І.Р.Вихованця, Н.Л.Іваницької, К.Ф.Шульжука, М.Я.Плющ, К.Г.Городенської, Л.М.Руденко, М.В.Будько, Н.М.Бурдаківської, А.П.Загнітка, Г.С.Коляденко та ін. Проте однозначного пояснення та концепції таких конструкцій у синтаксичній теорії все ще немає.

Актуальність проблеми детермінантів, невивченість питання саме на матеріалах розмовного мовлення і вплинули на вибір теми цієї статті.

Метою нашого дослідження є опис поняття семантико-синтаксичного ускладнення структури простої конструкції розмовного мовлення адвербіальними синтаксемами.

Для досягнення цієї мети необхідно розв'язати такі **завдання**: з'ясувати семантико-синтаксичну структуру простих ускладнених речень у діалогічному мовленні; виявити особливості функціонування адвербіальних синтаксем у реченні-репліці; указати на основні засоби вираження ускладнювальних компонентів розмовного мовлення.

У пропонованому дослідженні для означення поняття ускладнювального компонента семантичної структури простого речення діалогічного мовлення використовуємо такі терміни: детермінант, адвербіальна синтаксема, поширювач, семантико-синтаксичний поширювач, ускладнююча синтаксема.

Услід за І.Р.Вихованцем розглядаємо такі речення як синтаксичні форми, що являють собою проміжну ланку між власне простими і складними реченнями, ускладнення яких носить семантичний характер. За формально-синтаксичною ознакою монопредикативності вони входять до складу простих речень, за семантико-синтаксичною ознакою поліпредикативності – до складних конструкцій. На це вказує особливість граматичного зв'язку між компонентом та рештою частини речення, що є результатом утвореного в конструкції відношення за значенням. Такий зв'язок ми називаємо семантико-синтаксичним. Крім того, характер їх відношень

ґрунтується на тотожних або суміжних відношеннях між частинами складного речення.

За нашими даними, у розмовному мовленні переважно функціонують семантично ускладнені речення, які з формально-граматичного боку можуть бути простими. Це монопредикативні поліпропозитивні одиниці.

Найпоказовіше характеризує прості ускладнені речення безпосередньо в діалогічному мовленні їх синтаксемний склад.

Як засвідчує фактичний матеріал, найчисленнішим розрядом вторинних предикатних синтаксем, що активно вживаються в реченнях-репліках діалогічного мовлення, є адвербіальні синтаксеми. Найчастіше вони виражають часове, причинове, цільове, умовне, допустове та інші обставинні значення, що є похідними від підрядних частин складнопідрядного речення. Наприклад: *Скоро* скінчаться наші муки... – *прошепотів Ілля*; *Він щойно* поскакав до воєводи Дмитра; *Я зараз* дістану ножа! – *уперто* подав голос Жадігер; *Під час зустрічі* з батьком стримуйся... – *криво усміхнувся Добриня* (В.Малик); *Та вже незабаром* і світ, – *одказує москалиха*; *Він прохав мене на весілля*; *За цих умов* нема мочі далі терпіти! – *гірко промовила Мар'я* (П.Мирний); *Я з голоду* помираю, – *пищить комарик* (В.Чемерис); *Вони віддали мені в жони царівну Анну*, – *промовив Володимир* (С.Скляренко).

Наявність адвербіальних вторинних предикатних синтаксем у реченнях-репліках зумовлюється певними особливостями семантико-синтаксичної будови. Вони використовуються в структурах розмовного мовлення з метою забезпечення повноти висловлення, додаткових пояснень, уточнень, тобто виконують комунікативно-інформативну функцію.

Структурна схема таких речень формується базовою валентною конструкцією (предикатом та його валентними партнерами – субстанціальними синтаксемами), а також з додаванням інших компонентів, які є валентно-непов'язаними з дієсловом, тобто не аргументують його. Вони виражають сукупність значень ознаки, а не предмета. На глибинному рівні вони є предикатними знаками, що відображають окрему ситуацію; на поверхневому – членами речення, що позначають різні обставини дії чи стану.

У цьому дослідженні аналізуються усі морфологічні варіанти ускладнювальних синтаксем, що використовуються в розмовному мовленні. Вони виражаються синтетичними та аналітичними прислівниками, формами непрямих відмінків, дієприслівниками з обставинним значенням.

Аналіз ілюстративного матеріалу засвідчує, що найуживанішим різновидом адвербіальних синтаксем є часові поширювачі.

Пошуки співвідношення висловлення з елементами об'єктивної дійсності передбачають розуміння ситуації як сукупності елементів, наявних у свідомості мовця і в об'єктивній дійсності, які зумовлюють відбір мовних засобів для формування висловлення. Цим пояснюється поява часових поширювачів у семантико-синтаксичній структурі ускладненого речення: потреба фіксації ситуації в якійсь точці часового відрізка. Вони визначають часовий план опорного слова.

Часова синтаксема співвідноситься з підрядними часовими частинами складнопідрядного речення і поширюється на невластне-іменникову лексику.

У простому семантично ускладненому реченні-репліці *Вам по весні гроші подай* репрезентація змісту залежить від внутрішнього, нібито прихованого значення аналітичної синтаксеми. Прийменник *по* (у значенні *після*) самостійно керує формою непрямого відмінка іменника і вказує на певний момент часу. Це речення трансформоване зі складнопідрядної конструкції *Вам гроші подай, коли пройде весна*.

Варто зазначити, що оскільки практично будь-яка подія, номінація якої здійснюється реченням, може супроводжуватися вказівкою на час її проходження, то саме темпоральні синтаксеми найменшою мірою залежать від базової структури речення-репліки. Ці еквівалентні реченню форми включаються в майже семантичні структури будь-якого типу.

Темпоральні поширювачі реалізуються в семантичних і морфологічних варіантах.

Семантичні варіанти часового поширювача, що активно використовуються в конструкціях розмовного мовлення, ґрунтуються на протиставленні одночасності-різночасності явищ як визначальному для часової сфери протиставленні та неозначеної тривалості, що притаманна часовим відношенням семантичної ознаки тривалості. Наприклад: *На ринку вчора бігала собака з двома головами!*; *Ти одного разу приніс мені щастя*, – сказав Товрул; *Кобилиці саме по теплу ожеребляться*, – сказав Бачман (В.Малик); *Вони вже з тиждень топцюють біля двору*. – *виправлявся Кирило*; *З завтраго почну*, – одказала Олена; *У неділю вінчання*; *Після виборів земський з'їзд...*; *Я вже більше місяця тут служу*; *Мені б літ двадцять назад*, – зітхнувши, сказав він і сьорбнув чаю; *А я вас давно вже жду*, – стріла її коло брами баба Оришка (Панас Мирний); *Мене на ніч зачиняють*, – сказав я (В.Шевчук); *Я повернув її на передлітті з ромеїв*, – додав староста; *З передзим'я не бачу її в городищі* (Д.Міщенко).

Джерельна база засвідчує, що часові синтаксеми в реченнях-репліках в основному виражаються прийменниково-відмінковими формами. Прийменники в таких сполуках указують на характер семантико-синтаксичних відношень між вихідними елементарними простими реченнями, показуючи семантичні варіанти цього різновиду вторинної предикатної синтаксеми, а саме: одночасність, різночасність та, значною мірою, на неозначену тривалість. Наприклад:

- *А коли той обід?*
- *У суботу* (Панас Мирний).
- *Коли ж приходити?*
- *Та там на празниках* (Панас Мирний).
- *Віддає дочку після Водохрестя* (Панас Мирний).
- *Орусити поб'ють нас після цього!* (В.Малик).
- *Перед світом* душа його відлетіла від нас...- сповістив страшну вість воевода (В.Малик).
- *Я врятував його на полюванні* (В. Малик).

У даному випадку прийменники *на, перед, у(в), після*, переважно поєднуючись з назвами днів тижня, частин доби, пір року, свят, загальних часових понять, дій, явищ, процесів, утворюють прийменниково-іменникову сполуку, що виражає часткову та неозначену тривалість. Крім того, прийменник *перед* виражає значення часової наступності.

Широко в конструкціях розмовного мовлення представлені морфологізовані прислівники як морфологічні варіанти часових синтаксем. Вони доповнюють узагальнено-вказівним значенням часову попередність та наступність. Наприклад: *Я давно слідкую за тобою!* – пролунав гнівний голос; *Він скоро видужає...* – заблагав Добриня; *Вони незабаром прибудуть до тебе*, – сказав Михайло; *Я ніколи не скажу тобі неправди!* – сказав Добриня (В.Малик); *Вночі хтось човником їздить на острів*, – сказав зненацька; *Спочатку вона тільки частувала вечерю...* (Ю.Мушкетик); *Я сам тільки що в хату*, – одказує Карпо; *Жінка його і досі живе в місті*; *Зараз хазяйка з базару вернеться*; *Я вже тебе колись десять раз переміню*, – обіцяє Мар'я; *Сьогодні після обіду прийду*. – обіцяє та; *Ми зроду не жили в городі*, – скривилася Хвиська (Панас Мирний); *Потім чоловік мене спіймав* (В.Чемерис).

Крім того, функціонують речення-репліки, у яких використовується ще один морфологічний варіант темпоральної синтаксеми, виражений безприйменниковими формами родового, знахідного та орудного відмінків. Наприклад:

- *І весною можна жититися рибою*, – сказав Добриня (В.Малик).
- *Цілу ніченьку гуляли* (Панас Мирний).
- *Хоч би свекруху того дня не принесло* (Панас Мирний).

Як засвідчує аналіз ілюстративного матеріалу, іншим значним різновидом адвербіальних синтаксем у реченнях-репліках є причинові поширювачі, що відображають причиново

– наслідкові відношення в структурі складного речення і є базою для простого ускладненого речення. Наприклад: *Здуріла зовсім з радощів!* – сказав Колісник; *Батюшка поздоровляють вас з неділею, – почувла Христя коло себе; От люблю парня за звичай!* – весело защебетала вона; *Оддай мені її без бою* (Панас Мирний); *Дякую тобі за ласку, – схилив голову Менгу; Але воєводи Димитру я дарую життя заради хоробрості!* – сказав Батий; *За відданість треба людей заохочувати, – сказав Батий* (В.Малик).

За нашими даними, у простому реченні-репліці причинові відношення виражаються у вигляді згорнутої предикації, причому засобами їх вираження виступають не слова як лексеми, а синтаксичні форми слів, а точніше – прийменникові та безприйменникові форми іменників. Прийменники є показниками семантико-синтаксичних відношень між вихідними елементарними простими речень. Варто зазначити, що членами причиново-наслідкових відношень обов'язково повинні бути події, а тому причинові поширювачі – пропозитивні імена.

Необхідна умова введення цього різновиду адвербіальної синтаксеми в речення-репліку – це повідомлення про динамічні стани, ознаки, дії. Оскільки причина завжди пов'язана зі зміною, з динамікою, то вона пояснює появу тієї або іншої дії.

Однією з семантико-синтаксичних ознак причинових синтаксем є вказівка на якісь ситуації, події, які йдуть перед наслідком та породжують його.

Семантичне варіювання цих поширювачів пов'язане з відтінковим нашаруванням на загальне причинове значення.

Як засвідчує аналіз ілюстративного матеріалу, засобом-домінантою в реченнях-репліках виступає прийменник *через* із знахідним відмінком. Наприклад: *Через ту вроду не маю я щастя зроду!* – сумно промовила Катря; *Через твою зрелю нам тепер життя немає...* (Панас Мирний). Навколо цього прийменника групуються інші виразники причинових семантико-синтаксичних відношень, які передають додаткові семантичні відтінки походження явища, відплати, перешкоди, причини, що сприяє здійсненню певного наслідку. Це прийменники *на, без, за, з, у, від* і под., які широко використовуються в конструкціях розмовного мовлення. Наприклад: *На радощах зайшли у шинок. – одно дякувала мати; Тоді від крадіжки не вбережешся; За люлечку завтра в інспектора побалакаємо; Я умру з туги!* (Панас Мирний); *Воїни гинуть у боях з ворогом, – сказала Ольвія* (В.Чемерис); *Я тобі дам за ці пісні!* – каже (П.Куліш); *За різними клопатами не бачив його, – сказав Домажир; Я два літа був у вас у полоні, – відповів Добриня; Він умер від рани на моїх руках, – відповів воєвода* (В.Малик).

Розмовне мовлення фіксує поодинокі приклади ще одного морфологічного варіанта причинових синтаксем – дієприслівника. Проте умовою їх використання в конструкціях є те, що вони стають причиновими в певних мовленнєвих ситуаціях.

Регулярним у реченнях-репліках є ще один різновид вторинних предикатних синтаксем – цільовий поширювач. Він указує на диференційні семантичні ознаки наступності в плані часової перспективи, гіпотетичної модальності, бажаності, характеру явища, що виступають бажаним наслідком.

Семантику цільових синтаксем репрезентують дві групи, що виражають значення власне мети та значення відтінку форм присвяти. Наприклад: *Ради честюлюбності він ніколи не зупиниться, – промовила Галя; Мене його батько за невістку не хоче; Я б його ще на позов потягла!* – сказала Мар'я; *Це з слободи по діду* (Панас Мирний); *Я прийшов до тебе з повинною; Ми привезли крицю на продаж, – голосно відповів Добриня; Треба йти до нового князя на поклін! – ледве стримався Дмитро!* (В.Малик).

За нашими даними, у конструкціях розмовного мовлення основний морфологічний варіант цих синтаксем – прийменниково-відмінкові форми. До периферійних засобів вираження цільових синтаксем належить інфінітив. Наприклад: *Скіфам продав прислужувати...* (В.Чемерис); *Другого на підмогу пришлю з волості; Він же прохав тебе на весілля до неї* (Панас Мирний); *А*

мене сам цар настановив на уряд, – гукнув він (Ю.Мушкетик); Володар зібрав рать на агафісів. – сказав Іфікрат (І.Білик).

Вони виражають призначення дії або процесу.

Як засвідчує джерельна база, у конструкціях діалогічного мовлення периферію щодо використання становлять допустові та умовні вторинні предикатні синтаксеми. Перші вказують на реальну модальність і характер явища, що суперечить повідомлюваному наслідку.

Умовні вторинні предикатні синтаксеми є виразниками реальної чи ірреальної умови, за якої відбуваються або могли б відбуватися події, явища. Звідси і семантичне варіювання цих компонентів. Вони охоплюють два різновиди – різновид реальної модальності і різновид ірреальної модальності.

Єдиним морфологічним засобом вираження допустових та умовних вторинних предикатних синтаксем, що фіксують конструкції розмовного мовлення, є прийменниково-відмінкові форми.

У простому ускладненому реченні-репліці ці синтаксеми займають детермінантну позицію. Формування структури простої семантично неелементарної конструкції діалогічного мовлення відбувається шляхом поєднання прийменника з віддієслівними і відприкметниковими дериватами-іменниками. Наприклад: *Незважаючи на чийсь спів, вона гірко плакала* (З журн.).

Отже, адвербіальні вторинні предикатні синтаксеми широко представлені в конструкціях розмовного мовлення. Детермінанти є самостійним семантичним поширювачем речення, наявність якого підтверджується комунікативними потребами висловлення. Семантичне наповнення цих синтаксем еквівалентне семантичному змістові окремого висловлення, тобто в реченні-репліці вони виконують функцію додаткової предикації. Елімінація їх не призводить до появи семантичної недостатності репліки-речення. Одиниця спілкування не порушується, проте втрачається точність, конкретність.

Для сучасного мовознавства питання ускладнення структури простого речення розмовного мовлення адвербіальними синтаксемами є і надалі актуальним, яке потребує детальнішого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богда М.В. Семантико-синтаксическая структура простого осложнённого предложения: Автореф. дис... канд. филол. наук. – К.: 1992. – 16 с.
2. Бурдаківська Н.М. Виразення відношення причини в структурі простого речення в сучасній українській мові: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: 1990. – 20 с.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – С.129-134, 139-145, 264-276.
4. Гамова Г.І. Семантико-синтаксичні умови формування цільових відношень у простому реченні // Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць. Вип.1. – Харків: ХДПУ, 1998. – С.18-23.
5. Руденко Л.М. Обставинна детермінація в структурі тексту (семантико-синтаксичний і стилістичний аспекти). – К.: Україна-Віта, 1996. – 213 с.
6. Шульжук К.Ф. Елементарні та неелементарні синтаксичні конструкції // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип.9. – Рівне: РДГУ, 2001. – С.3-8.

Summary

The article deals with semantic and morphological peculiarities of functioning of adverbial syntaxemes in semantic-syntactic structure of simple complicated sentence of dialogic language.

ЗМІСТ

Розділ I. Граматична будова мови. Проблеми синтаксису	
<i>Шульжук К.Ф.</i> До питання про еквіваленти речення	3
<i>Федчук Л.І.</i> До питання про типологію предикативних одиниць.....	7
<i>Степаненко М.І.</i> Семантична структура, формально-граматична будова і функціональні можливості речень із локативно-транзитивним типом детермінації.....	14
<i>Шкарбан Т.М.</i> Про довжину предикативних одиниць у структурі складних конструкцій з однорідною супідрядністю	20
<i>Кузьмич О.О.</i> Синтаксична норма як лінгвістична проблема.....	24
<i>Давнюк С.В.</i> Вивчення багатоконпонентних сурядно-підрядних речень: формально-граматичний аспект	27
<i>Жагальяк І.М.</i> Комунікативні моделі зі звуконаслідувальними словами та їх семантичні експоненти	31
<i>Шульжук Н.В.</i> Репліка як компонент діалогічної єдності	36
<i>Щербачук Н.П.</i> Адвербальні синтаксеми в семантично ускладненому простому реченні діалогічного мовлення	39
<i>Сербіна Т.Г.</i> Прийоми використання прецедентних текстів у газетних заголовках	44
Розділ II. Морфологічний рівень мовної системи	
<i>Мединська Н.М.</i> Лексико-семантична група дистрибутивних дієслів активної дії	49
<i>Куликова В.Г.</i> Мовні засоби відтворення спонування в українській мові	54
<i>Войцешук Л.А., Мандрик Н.В.</i> Субстантивація прикметників у слов'янських мовах і власні імена.....	58
Розділ III. Актуальні проблеми лексикології та лексикографії	
<i>Вокальчук Г.М.</i> Складні випадки лексикографічного опису індивідуально-авторських новотворів	63
<i>Гаврилюк Н.В.</i> Емпірійні індивідуально-авторські прикметники у творчості неокласиків.....	69
<i>Дуденко О.В.</i> Паремії: знаки чи символи?	73
<i>Кірілкова Н.В.</i> Українська символіка в поемах Ліни Костенко.....	78
<i>Будз І. Ф.</i> Роль “кольорових” компонентів фразем як етнографічних та національно-культурних маркерів	80
<i>Крижанська О.М.</i> Джерела збагачення української колірної лексики	84
<i>Степанова О.І.</i> Лінгвопоетика як об'єкт мовознавчого дослідження	93
<i>Копера О.С.</i> Проблема мовностилістичної норми використання метафори поетками 90-х років ХХ століття.....	98
<i>Школяренко В.І.</i> Динамічні аспекти фразотворчої активності компонентів фразеологізму.....	106
Розділ IV. Системні питання лінгвогеографії	
<i>Євтушок О.М.</i> Питання системного дослідження лексики західнополіського діалекту. Явище полісемії.....	110
<i>Мазяр В.М.</i> Структура і семантика лексики ткацтва у західнополіських говірках	

української мови.....	115
<i>Демешко І.М.</i> Топонімізація основ типів поселень північно-східного Полісся....	120
Розділ V. Мовознавство і школа	
<i>Хом'як І.М.</i> Питання орфографії в програмах із рідної мови	128
<i>Ковальчук Н.П.</i> Лінгвістичні принципи української пунктуації.....	133
<i>Шевчук Т.Б.</i> Робота зі словами родо-видової семантики на початковому етапі навчання української мови	138
<i>Петрук О.М.</i> Реалізація принципу функціональності в навчанні рідної мови як лінгводидактична проблема	144
<i>Антончук О.М.</i> Ефективність методу вправ на уроках вивчення орфографії.....	147
Рецензії	
<i>Хмель В. А.</i> До вивчення фольклору регіонів України. Рецензія на працю доктора філологічних наук, професора Романа Кирчіва “Із фольклорних регіонів України: нариси й статті”	150
Відомості про авторів	156

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Мовознавчі студії

Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 11

Упорядкування та наукове редагування
*Олександри Якимчук,
Оксани Кузьмич*

Макет та комп'ютерна верстка *Вікторії Кравчук*

Обкладинка *Олексія Литвина*

Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №2 від 26 вересня 2003 р.)

Макет, верстку, дизайн здійснено в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра української мови, тел. 26-17-79
вул. Остафова, 31

Підписано до друку 26.09.2003. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times Roman Cyr.
Умов. друк. арк. 19, 0. Наклад 200 прим. Зам. № 29/1

Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 11. – Рівне: РДГУ, 2003. – 155 с.

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших ВНЗ. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань граматики і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

ISBN 966-72-81-04-9

ББК 81
УДК 811.161.2